

- *Vergi sistemi sil baştan*
- *9.2 milyon kişi kayıtdışı çalışıyor*
- *Hızlı büyüme dönemleri geride mi kaldı?*

Ekonomik Rapor

TÜRMOB Adına Sahibi ve
Genel Yayın Yönetmeni

Nail SANLI

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Ali Ekber DOĞANOĞLU

Yayın Kurulu

Nail SANLI

Ali E. DOĞANOĞLU

Ahmet FETTAHOĞLU

Ebru AYDIN

TÜRMOB

MU-DEN A.Ş.

tarafından yayınlanmaktadır

Yayın Türü : Yaygın süreli

Yönetim Yeri

Gençlik Caddesi No:107

06570 Anıttepe - ANKARA

Tel: (0.312) 232 50 60 (10 Hat)

Fax: (0.312) 232 50 73

http: www.turmob.org.tr

e-mail:alid@turmob.org.tr

Dizgi - Düzenleme

Tuncay TEKYILDIZ

Baskı

Fersa Matbaacılık Paz.San.Tic.Ltd.Şti.

Ostim 36. Sk. No:5/C-D

Yenimahalle/ANKARA

Tel: (0.312) 386 17 00 (pbx)

Basım Tarihi : 08 Temmuz 2013

Basım Yeri : Ankara

ISSN : 1307-6620

Dergide yayınlanan yazıların yayın hakkı

Bilanço Dergisi'ne aittir.

Kaynak gösterilmeden bir bölümü veya
tamamı alıntı yapılamaz

Ekonominin kara bulutları

Amerikan Merkez Bankası, tahvil alım programını bu yılın ilerleyen dönemlerinde azaltmaya başlayabileceklerini ve 2014 yılının ortasında da sona erdirebileceklerini söyledi. Bu açıklama başta gelişmekte olan ekonomiler olmak üzere küresel ekonomide önemli bir dalgalanmaya yol açtı. En büyük dalgalanma ise Türkiye’de yaşandı.

Bu dalgalanmada ekonomik unsurlar kadar “Gezi Olaylarında” verilen kötü sınavında büyük etkisi oldu. Özgürlüklerin, demokrasinin ekonomiyi ne kadar etkilediğini bir kez daha gördük.

Amerikan Merkez Bankası’nın tahvil alım programını sonlandırması, Türkiye açısından yeni bir ekonomi politikası yaklaşımını da beraberinde getiriyor. Yıllardır çok rahat ülkemize ve gelişmekte olan ülkelere kanalize olan paranın rotası değişiyor. Dış açık veren gelişen ekonomilerden sermaye çıkışı başladı. Türkiye’de bundan ziyadesi ile nasibini alıyormuş ve almaya devam edecek.

Merkez Bankamız sürece döviz satarak müdahale ediyor ve kuru baskılamaya çalışıyor. Faiz silahı kullanılmadığı sürece bu politikadan sonuç almak mümkün değil, sadece sürecin kontrol altında kalmasına imkan tanır.

Bu gelişmeler ülke ekonomisini yeni bir sınava tabi tutacaktır. İç talep düşecek, canlanmakta zorlanan ekonomi, düşen talebin belirleyeceği rotada yoluna devam edecek. Türkiye pahalı dövize ve tekrar yükselmeye başlayacak faizlerle birlikte reel yüksek faize alışıcağı gibi görünüyor. Tüm ekonomik veriler ve gelişmeler bize yeni dönemin ekonomiye ciddi bir maliyet çıkaracağını gösteriyor. Bu maliyet minimumda kalması en büyük beklentimiz. Unutmayalım bu faturayı hepimiz ödeyeceğiz.

Dergimizin bu sayısında da ilgi ile okuyacağınızı umduğumuz haber ve araştırmalara yer verdik.

Gelecek sayımızda buluşmak dileğiyle...

Nail SANLI / Genel Başkan

Yeni tebliğe uygun Ödeme Kaydedici Cihazlar Garanti'de!

Yeni Nesil Ödeme Kaydedici Cihazları, anlaşmalı yazar kasa firmalarının bayilerinden, Garanti Bankası Kredi Kartları'na uygun ödeme seçenekleriyle temin edebilirsiniz.

PROFILO
ÖDEME SİSTEMLERİ

Profilo Verifone VX680-E1

www.edata.com.tr
444 0 776

BEKO
Dünya markası..

Beko 220TR YazarkasaPos

www.beko.com.tr
444 1 404

VERA

Vera Delta

www.verayazarkasa.com
444 22 62

Yeni Nesil Ödeme Kaydedici Cihaz Nedir?

Üzerinde hem yazar kasa hem de POS donanımı bulunan ve mevcut yazar kasalardan daha çok teknik özellik ve güvenliğe sahip yeni nesil cihazlardır.

Artık yazar kasalar bu isim ile adlandırılacak (ÖKC) olup kademeli geçişlerle **31.12.2015 tarihine kadar** tüm işletmeler eski yazar kasalarını ÖKC'ler ile değiştirecek.

Bu değişiklikteki temel amaç, fiş kesildiği anda satış bilgisinin Maliye veri tabanına ulaşmasıdır.

Neden Yeni Nesil Ödeme Kaydedici Cihaz Kullanmalıyız?

Gelir İdaresi Başkanlığı, faaliyetlerinde seyyar EFT-POS (Mobil POS) cihazı kullanan mükelleflerin kullandıkları yazar kasa ve mobil POS cihazlarıyla ilgili yeni bir düzenleme getirmiştir. Bu düzenleme ile birlikte, ilgili firmalar **1 Ekim 2013 tarihinden itibaren** kullandıkları yazar kasa ve Mobil POS yerine, "Yeni Nesil Ödeme Kaydedici Cihaz" satın alarak kullanmak zorundadırlar. Alış faturasının düzenlendiği tarihten itibaren 90 gün içerisinde (31 Aralık 2013 tarihine kadar), bağlı buldukları vergi dairesine bir dilekçeyle (alış faturası örneği, cihaz sicil numarası, cihazdan alınan bir fiş örneği de dâhil olmak üzere gerekli belgeleri eklemek suretiyle) müracaat ederek cihazlarını kayıt ettirmek zorundadır.

Yasal düzenlemenin firmanızı kapsayıp kapsamadığını konusunda en doğru bilgiyi muhasebeciniz veya mali müşavirinizden öğrenebilirsiniz.

Garanti Üye İşyeri Olmak Çok Kolay!

Müşterimizseniz çalıştığınız şubeye, değilseniz size en yakın Garanti Bankası Şubesi'ne başvurabilir ya da garantiPOS.com.tr web sitemizde yer alan başvuru formunu doldurabilirsiniz.

www.garantiPOS.com.tr

**POS
Destek**

444 0 339 posta@garanti.com.tr

www.garantipos.com.tr

Ödeme Kaydedici Cihazları (ÖKC) uygulaması şu anda sadece Profilo marka cihazlar tarafından desteklenmektedir. • Tedarikçilerden kaynaklanan nedenlerle Yeni Nesil Ödeme Kaydedici Cihazları (ÖKC) kullanmanın yasadışı kaynaklı bir zorunluluk olması nedeniyle bu hususun üye işyerimiz tarafından göz önünde bulundurulması ve gerekirse Yeni Nesil Ödeme Kaydedici Cihazları (ÖKC) kullanmaya zorunluluk olması gerekmektedir. Tedarikçilerden kaynaklanan nedenlerden dolayı Garanti Bankası herhangi bir sorumluluk kabul etmez. • Anlaşmalı olduğumuz ve bankamız POS uygulamasını çalıştıran Arçelik A.Ş., Profilo Ödeme Sistemleri ve MT Bilgi Teknolojileri Dış Tic.A.Ş. tarafından sağlanmaktadır.

Vergi sistemi sil baştan

Türk vergi sisteminin temel taşlarını oluşturan Gelir ve Kurumlar vergisi birleştirilerek tek bir vergi kanununa dönüştürülüyor. TÜRMOB düzenlemeye ilişkin görüş ve önerilerini rapor haline getirerek TBMM'ne sunacak.

Meslek örgütünün, akademisyenlerin, uygulamacıların yeterince destek ve önerileri alınmadan hazırlanan Gelir Vergisi Kanun tasarısı TBMM'ne sunuldu. TÜRMOB Genel Başkanı Nail Sanlı, “Vergi düzenlemelerinin uygulayıcıları meslek mensuplarımızdır. Masa başında ne kadar mükemmel düzenlemeler yaparsanız yapın uygulamacıların görüş ve katkısını almazsanız o düzenlemeleri başarıya ulaştıramazsınız. TÜRMOB olarak düzenlemeye ilişkin görüş ve önerilerimizi hazırladığımız bir raporla TBMM'ne sunacağız” dedi.

Kurumlar Vergisi Kanunu ile birleştirilerek 92 maddeye düşürülen Gelir Vergisi Kanunu Tasarısı TBMM'ye sunuldu. TBMM Başkanlığı'na sunulan Gelir Vergisi Kanunu Tasarısının gerekçesinde, düzenlemenin amacı yatırım, üretim, istihdam ve tasarrufların teşvik edilmesi, vergiye gönüllü uyumun artırılması ve kayıtlı ekonomiyeye geçişin hızlandırılması, vergi tabanının genişletilmesi ve vergi adaletinin pekiştirilmesi, vergi güvenliğinin güçlendirilmesi ile sosyal ve çevresel politikalarla uyumlu düzenlemelerin yapılması, yürütmeye esneklik ve etkinliğin artırılmasının olduğu ifade edildi.

Gerekçede ayrıca asgari geçim indirimini, ücretlerde özel indirim adı altında uygulanırken, 3 çocuk için indirim oranı yüzde 5'ten yüzde 10'a çıkartıldı.

İlk defa gelir vergisine tabi olacak 29 yaşını doldurmamış genç girişimcilere 3 yıl boyunca elde edilen kazancın asgari ücrete tekabül eden kısmı üzerinden hesaplanan vergi, gelir vergisi beyannamesi üzerinden hesaplanan vergiden indirilecek. Tasarı ile beyanname veren mükellef sayısının artırılması amaçlandığı gözlenirken, ücret ve istisna serbest meslek kazancı elde eden gerçek kişilerden, elde ettikleri gelirleri, kanunda belirlenen tu-

tarı aşanlara da beyanname verme zorunluluğu getirilecek.

92 maddeden oluşan tasarıda, Türkiye'de kalma süresi 3 tam yılı aşan iş adamları, uzmanlar, memurlar, basın ve yayın çalışanları tüm kazançları üzerinden vergilendirilecek. Konut sahipliğinin temel ihtiyaçlar arasında yer aldığı gerçeğinden hareketle, ikamet amacıyla kullanılan tek konutun elden çıkarılmasından doğan kazançlar vergiden istisna ediliyor.

Üçüncü çocuk için vergi indirimi tutarı artırılarak çocuklara bakmakla yükümlü olan mükellefin üzerindeki vergi yükü hafifletiliyor. Kreş hizmetlerinin yaygınlaştırılması teşvik edilerek, kadınların çalışma hayatına katılımını ve aile ve toplum refahını arttırmak için nüfus ve aile politikaları çerçevesinde destekleyici vergi düzenlemeleri yapılıyor. Tasarıda ayrıca ısı yalıtımı ve enerji tasarrufuna yönelik harcamaların elde edilen kira gelirinden doğrudan indirilebilmesi imkanı da tanınıyor.

Tasarıda vergi oranları ve tarife yapısı korunmaktadır. Gerçek kişilerin gelirleri artan oranlı tarifeye göre yüzde 15 ile yüzde 35 arasında, kurum kazançları ise yüzde 20 oranında gelir vergisine tabi tutulmaya devam edilecek. Yapılan arge harcamalarının tamamı beyanname üzerinden indirilebilecek.

İlk defa gelir vergisine tabi olacak yirmidokuz yaşını doldurmamış genç girişimcilerin iş kurması teşvik edilecek. Bu kapsamda, üç yıl boyunca elde edilecek kazancın asgari ücrete tekabül eden kısmı üzerinden hesaplanan kısmı üzerinden hesaplanan vergi, genç girişimciler tarafından verilecek gelir vergisi beyannamesi üzerinden hesaplanan vergiden indirilebilecek.

Tarım sektöründe kurumsallaşmayı teşvik edici uygulamalar getirilmektedir.

Tasarı ile beyanname veren mükellef sayısının artırılması amaçlandı. Ücret ve istisna serbest meslek kazancı elde eden gerçek kişilerden, elde ettikleri gelirleri Kanunda belirtilen tutarları aşanlara da beyanname verme zorunluluğu getirildi.

Tasarıda, beyanname verme süreleri bir ay öne çekilerek, dördüncü dönem geçici vergi beyannamesi kaldırılmaktadır. Basit usulde vergilendirme korunurken, bu gruba tabi mükellefler kayıtlarını kendileri tutabilecek.

Kentsel rantların ve sermaye kazançlarının vergilendirilmesindeki istisnalar daraltılmaktadır.

Tasarı Türkiye Büyük Millet Meclisi Plan Bütçe Komisyonunda görüşüldükten sonra Genel Kurul'da görüşülecek.

Kayıtdışı ekonominin GSYH'ye oranı 5 puan azaltılacak

TBMM'ye sunulan Onuncu Kalkınma Planı'na göre, kayıt dışı ekonominin boyutunun ölçülmesinde kullanılan mevcut standart yöntemler, Türkiye'ye özgü koşullar dikkate alınarak geliştirilecek. Plan kapsamında kayıt dışı ekonominin GSYH'ye oranının 5 puan azaltılması hedeflendi.

Onuncu Kalkınma Planı'na göre, kayıt dışı ekonominin boyutunun ölçülmesinde kullanılan mevcut standart yöntemler, Türkiye'ye özgü koşullar dikkate alınarak geliştirilecek. Plan kapsamında kayıt dışı ekonominin Gayri Safi yurtiçi Hasılaya (GSYH) oranının 5 puan azaltılması hedefleniyor.

TBMM Başkanlığı'na sunulan 2014-2018 yıllarını kapsayan

Onuncu Kalkınma Planı'na göre, son yıllarda alınan önlemlere rağmen kayıt dışı ekonomi halen önemli sorun alanlarından birisi olarak nitelendiriliyor. Kayıt dışı ekonominin azaltılması, orta ve uzun dönemde ekonomik istikrar, gelir dağılımı ve istihdam gibi birçok makroekonomik unsurun iyileşmesine, ekonomide verimlilik düzeyi ve rekabet gücünün yükselmesine, ayrıca kamu gelirlerinin artmasına katkıda bulunacak.

Kalkınma Planı'nda kayıt dışı ekonominin azaltılması amacıyla 2 ayrı hedef belirlendi. Bu hedefler, "Kayıt dışı ekonominin GSYH'ye oranının 5 puan azaltılması" ile "Tarım dışı sektörlerde kayıt dışı istihdam oranının 5 puan azaltılması" olarak sıralandı.

Kayıt dışı ekonominin boyutunun ölçülmesinde kullanılan mevcut standart yöntemler, Türkiye'ye özgü koşullar dikkate alınarak geliştirilecek. Bu konudaki dene-

tim ve yaptırımlar daha etkili olacak.

Kamu kurumlarının denetim sonuçları ve kayıtlarında bulunan veriler diğer kamu kurumlarıyla paylaşılacak. Kurumlar arası ortak veri tabanı ve denetim uygulamaları geliştirilecek. Kayıt dışılığına sebep olan yasal düzenlemeler konusunda kamu kurumları ile işbirliği sağlanarak gerekli düzenlemeler yapılacaktır.

Kayıt dışılıkla mücadelede toplumsal mutabakat sağlanacaktır. Toplumun ilgili kesimlerinin kayıt dışılıkla mücadeleye aktif katılımı sağlanacaktır. Kamu idareleri ve Sivil Toplum Kuruluşları (STK) aracılığıyla kayıt dışı ekonominin olumsuz etkileri hakkında toplumsal bilinç artırılacaktır. Akaryakıt, içki ve tütün mamulleri kaçakçılığı başta olmak üzere kaçakçılığın ekonomik boyutu ölçülecektir.

Planda yer alan istatistiki bilgi altyapısını geliştirme programına göre, idari kayıtların sağlıklı bir şekilde tutulması, mevcut istatistiki verilerin detaylandırılması ve istatistik üretimi yapılırken kurumlar tarafından ekonominin ihtiyaçlarını dikkate alacak şekilde

önceliklendirilmesi büyük önem taşıyor.

Programın bu konudaki hedefleri ise "bilgi ve veri ihtiyaçlarını karşılayan istatistik portalı oluşturulması, uluslararası standartlarda üretilmiş istatistik sayısının artırılması, bölge bazında istatistik üretilmesi, entegrasyonu sağlanmış sürdürülebilir istatistik sistemi ile kayıt sistemlerinden üretilen istatistiklerin oluşturulması" olarak sıralandı.

Buna göre, istatistiki veri üretimi önceliklendirilecek, kurumlara arası işbirliği güçlendirilecek, uluslararası normlarda istatistik üretimi sağlanacaktır.

Bu programla kamu alımlarının; yeniliği, yerlileştirmeyi, teknoloji transferini ve yenilikçi girişimciliği teşvik edecek şekilde düzenlenmesi amaçlandı.

Onuncu Kalkınma Planı'na göre, özel sektör sabit sermaye yatırımlarının, 2018 yılında Gayri Safi Yurtiçi Hasıla'nın (GSYH) yüzde 19,3'üne yükselmesi hedefleniyor.

2014-2018 yıllarını kapsayan Kalkınma Planı'na göre, özel sektör yatırımcılarına uygun nitelikte

yatırım yeri tahsisini için Hazine arazileri başta olmak üzere yatırıma elverişli arazilerin envanteri çıkarılacak ve tahsis süreçleri etkinleştirilecek.

Yatırımcılara ve işletmelere yönelik izin, onay ve işlemlerle ilgili bürokrasi azaltılacak, saydam ve objektif kurallar getirilecek.

Yatırım ortamının daha cazip hale getirilmesi ve yatırımların özendirilmesi yoluyla yüksek büyüme için gerekli özel kesim yatırımlarının artırılması hedeflenen plana göre, yatırım teşvik uygulamalarıyla katma değer ve Ar-Ge içeriği yüksek yatırım, ihracat ve üretimin yanında, istihdamın artırılması, uluslararası rekabet gücünün geliştirilmesi ve bölgesel potansiyellerin ekonomiye kazandırılması amaçlanıyor.

Özel kesim sabit sermaye yatırımlarının 2018 itibarıyla GSYH'nın yüzde 19,3'ü olması hedeflenirken, plan döneminde GSYH'ya oranla yıllık ortalama yüzde 2 uluslararası doğrudan yatırım girişi öngörülmüyor.

Temel hedefleri arasında yoksulluğun azaltılması da bulunan Onuncu Kalkınma Planı'na göre,

günlük geliri 4,3 doların altında kalan nüfusun oranı 2013 sonu itibarıyla yüzde 2,3, 2018'de ise yüzde 1'in altına indirilecek.

Onuncu Kalkınma Planı'nda yoksulluk ve sosyal dışlanma riski altında bulunan kesimlerin fırsatlara erişimlerinin kolaylaştırılması yoluyla ekonomik ve sosyal hayata katılımlarının artırılması ve yaşam kalitelerinin yükseltilmesi, gelir dağılımının iyileştirilmesi ve yoksulluğun azaltılması temel amaçlar arasında yer alıyor.

Plana göre, gelir dağılımında adaletin sağlanması ve yoksullukla mücadele alanında önemli ilerlemeler kaydedildi. Bu kapsamda, günlük geliri 4,3 doların altında kalan nüfusun oranı 2006 yılındaki yüzde 3,3 seviyesinden 2011 yılında yüzde 2,8'e düştü. Bu yıl sonu itibarıyla yüzde 2,3, 2018'de ise yüzde 1'in altına indirilmesi hedefleniyor.

Gelir dağılımında sağlanan iyileşme sonucunda, milli gelirin dağılımının eşit olup olmadığını ölçmeye yarayan Gini katsayısı 2006

yılındaki 0,40 seviyesindeyken, 2011 yılında 0,38'e geriledi. Gini katsayısının bu yıl sonunda 0,37, 2018'de de yüzde 0,36'ya gerilemesi öngörülüyor. 0 ile 1 arasında değer alan Gini katsayısının sıfıra yaklaşması gelir da-

ğılımındaki eşitsizliğin azaldığı anlamına geliyor.

Türkiye 2014-2018'de ortalama yüzde 5,5 büyüyecek

Onuncu Kalkınma Planı'na göre, yılları arasında uygulanacak politikalar sonucunda reel GSYH'nin yıllık ortalama yüzde 5,5 oranında artması öngörülmüyor. Plan dönemi sonunda, cari GSYH'nin 1,3 trilyon dolara, kişi başına gelirin ise 16 bin dolara ulaşması hedefleniyor.

Onuncu Kalkınma Planı'na göre, 2014-2018 yılları arasında uygulanacak politikalar sonucunda reel Gayri Safi Yurtiçi Hasılının (GSYH) yıllık ortalama yüzde 5,5 oranında artması öngörülmüyor.

TBMM Başkanlığı'na sunulan Onuncu Kalkınma Planı'na (2014-2018) göre, ilgili dönemde ülke insanının refah seviyesini artırma ve gelişmiş ülkelerle arasındaki farkı azaltma hedefi çer-

çevesinde, Türkiye'nin büyüme performansının daha ileri seviyelere taşınması ve yenilikçi bir üretim yapısıyla tahkim edilmesi amaçlanıyor.

Ar-Ge, patent ve ileri teknoloji sektörlerine ilişkin göstergelerin, bilgiye dayalı üretimde Türkiye'nin rekabet gücünün istenen düzeyde olmadığı, imalat sanayinde özellikle büyük ve küçük işletmelerin verimlilikleri arasındaki ciddi farkların devam ettiği ve üretim faaliyetinin yoğunlu-

ğunun Türkiye genelinde farklılaştığı, bazı bölgelerin üretime katkısının sınırlı düzeyde kaldığı ortaya konan kalkınma planında, hedeflenen atılımın gerçekleştirilebilmesi için Türkiye ekonomisinin bu alanlarda da ilerlemeye ihtiyacı olduğu belirtildi.

Plana göre, ülkenin büyüme performansını istikrarlı hale getirip daha üst seviyeye taşıyabilmek için bir taraftan yüksek düzeyde üretken yatırımlara, diğer taraftan da hem nüfusun daha büyük bö-

lümünün ekonomik olarak aktif hale gelmesine hem de daha verimli biçimde üretim faaliyeti içinde yer almasına ihtiyaç var. Bu kapsamda, yurtiçi tasarrufların artırılması gerekiyor. Bu, planın temel makroekonomik hedeflerinden biri iken, artan tasarrufların üretken yatırımlara dönüşmesi de öncelikli konular arasında yer alıyor.

2023 yılında dünyanın en büyük ekonomileri arasında yer alma hedefinin, işgücü potansiyelinin ancak yarısını harekete geçirebilen bir ekonomik yapıyla başarılmasının mümkün olmadığı vurgulanan planda, "Nüfusun daha büyük bir bölümünün üretim sürecine katılması gereklidir. Bu süreçte kadınların işgücüne katılma oranında meydana gelecek artış, büyük rol oynayacaktır. Sermaye ve işgücü faktörlerinin nicelik artışının yanı sıra verimlilik düzeylerinin artması da yüksek ve istikrarlı büyüme açısından elzemdir. Ayrıca, halihazırda ciddi farklılıklar sergileyen bölgesel işgücü göstergelerinin iyileştirilmesi de büyümeye önemli katkıda bulunacaktır" denildi.

Onuncu Kalkınma Planı döne-

minde, sanayi sektörlerinin yanı sıra tarım ve kritik hizmet alanlarında da aynı perspektifle bir dönüşümün gerçekleşmesi hedefleniyor.

Enerji sektöründe yüksek büyüme ortamının yaratacağı enerji talebinin zamanında, yeterli düzeyde, güvenli ve düşük maliyetle karşılanabilmesine odaklanılacak 10. Kalkınma Planı döneminde, ithalata bağımlılığın yüksek olduğu bu sektörde, cari açık sorunu ve arz güvenliği gözetilerek yerli ve yenilenebilir kaynaklardan azami derecede faydalanma yoluna gidileceği ifade edildi.

Tüm bunların yapılabilmesi için öngörülebilir ve istikrarlı bir makroekonomik ortam gerektiği vurgulanan planda, para ve maliye politikasının uyum içerisinde yürütülmesinin, ekonomide istikrarın korunması açısından büyük önem taşıdığı belirtildi.

"Bu bağlamda para politikası, fiyat istikrarını sağlama ve koruma amacı çerçevesinde yürütülecektir. Maliye politikası ise mali kazanımları koruyarak istikrarlı yüksek büyüme ortamının tesis edilmesine destek olacak biçimde uygulanacaktır. Yatırım ve teş-

vik politikaları üretken bir ekonomik yapıyı destekleyecek mahiyette yürütülecektir. Mali piyasaların geliştirilmesi suretiyle de yabancı sermayenin ülkeye çekilmesi ve ekonominin ihtiyaç duyduğu finansal kaynaklara uygun şartlarla erişilmesi sağlanacaktır. Böylece ekonominin sağlam bir makroekonomik temel üzerinde, dünya standartlarında üreten, değer zincirinin daha üst basamaklarında yer alan, daha yüksek teknoloji bir ürün desenine sahip, ithalat bağımlılığını azaltmış istikrarlı bir yapıya kavuşması sağlanacaktır."

Onuncu Kalkınma Planı döneminde uygulanacak politikalar sonucunda reel GSYH'nın yıllık ortalama yüzde 5,5 oranında artması öngörülmüyor. Plan dönemi sonunda, Türkiye'nin 2023 hedefleriyle de uyumlu olarak, cari GSYH'nın 1,3 trilyon dolara, kişi başına gelirin ise 16 bin dolara ulaşması hedefleniyor.

2023 ihracat hedeflerinin gerçekleştirilmesi açısından güçlü bir imalat sanayine ihtiyaç duyulacağına dikkat çekilen plana göre, ilgili dönemde sanayinin geliştirilmesine ve rekabet gücünün artı-

rılmasına yönelik atılacak adımlarla sanayi sektörünün yüzde 6,4 oranında büyümesi ve GSYH içerisindeki payının bir miktar

artması öngörülmüyor. Tarım sektörünün yıllık ortalama yüzde 3,1 oranında büyümesi ve GSYH içerisindeki payının plan dönemi

sonunda yüzde 6,8'e gerilemesi, hizmetler sektörünün ise GSYH'ye paralel bir eğilim sergilemesi bekleniyor.

Plandaki büyüme ve istihdam gelişmeleri ile hedefleri şöyle:

	2006	2012	2013	2018	2014-2018
Temel Göstergeler					
Büyüme (%)	6,9	2,2	4	5,9	5,5
GSYH (1998 Fiyatlarıyla, Milyar TL)	96,7	117,8	122,4	159,7	5,5
GSYH (Cari, Milyar TL)	758,4	1.416,8	1.556,7	2.535,2	10,2
GSYH (Cari, Milyar Dolar)	526,4	786,3	850,5	1.285,5	8,6
Nüfus (Yıl Ortası, Milyon Kişi)	69,4	74,9	76,1	80,4	1,1
Kişi Başına GSYH (Cari, Dolar)	7.586	10.504	11.183	15.996	7,4
Üretim Faktörleri Artışı (%)					
Sermaye Stoku	7,5	5,6	5,2	6,3	5,7
İstihdam	1,8	2,9	4,2	3	2,9
TFV	2,3	-1,1	-0,5	1,2	1,1
Sektörel Katma Değer (Cari, GSYH'ya Oran, %)					
Tarım	8,3	7,9	6,8	7,2	
Sanayi	20,1	19,3	19,2	20,4	19,9
Hizmetler	59,7	61,9	61,6	61,9	61,9
Dolaylı Ölçülen Mali Ara. Hiz. ¹	1,4	1,6	1,6	1,6	1,6
Vergi-Sübvansiyon	13,2	12,4	13,1	12,6	12,7
İşgücü Piyasası					
İşgücüne Katılma Oranı (%)	46,3	50	51,1	53,8	52,6
İşgücü (Milyon Kişi)	22,8	27,3	28,5	32,2	2,5
İstihdam (Milyon Kişi)	20,4	24,8	25,9	29,9	2,9
İstihdam Oranı (%)	41,5	45,4	46,4	49,9	48,2 ²
İşsizlik Oranı (%)	10,2	9,2	9,2	7,2	8,2 ²

Kaynak: 2006 ve 2012 yılı verileri TÜİK'e aittir. 2013 ve 2018 yılı verileri Onuncu Kalkınma Planı tahminleridir.

1 Dolaylı ölçülen Mali Aracılık Hizmetleri GSYH hesabına eksi olarak girmektedir.

2 Dönem ortalamasını göstermektedir.

9.2 milyon kişi kayıtdışı çalışıyor

İşsizlik oranı yüzde 10.1'e yükselirken, istihdam edilen 24 milyon 974 bin kişiden 9 milyon 186 bin kişinin kayıtdışı olduğu belirlendi. Kayıtdışı istihdam oranı geçen yılın aynı dönemine göre 0.7 puan azalışla yüzde 36.8'e geriledi.

İşsizlik oranının yüzde 10.1'e yükseldiği 2013 yılı Mart döneminde, istihdam edilen 24 milyon 974 bin kişiden 9 milyon 186 bin kişinin kayıtdışı olduğu belirlendi. Mart'ta kayıtdışı istihdam oranı geçen yılın aynı dönemine göre 0.7 puan azalışla yüzde 36.8'e geriledi.

Mart 2013'te, Türkiye genelinde istihdam edilen 24 mil-

yon 974 bin kişiden 9 milyon 186 bin kişisi kayıtdışı istihdam edildi. Mart'ta kayıtdışı istihdam oranı geçen yılın aynı dönemine göre 0.7 puan gerilemeyle yüzde 36.8 oldu. 2012 yılı Mart döneminde kayıtdışı istihdam oranı yüzde 37.5, kayıtdışı istihdam edilen kişi sayısı 8 milyon 943 bin düzeyinde bulunuyordu.

Mart'ta toplam istihdamın

yüzde 30'unu oluşturan 7 milyon 485 bin kadın çalışanın, yüzde 51.6'sının (3 milyon 864 bin kişi) herhangi bir sosyal güvencesi olmadan çalıştırıldığı, 17 milyon 490 bin erkek çalışanın ise yüzde 30.4'ünün kayıtdışı olduğu görüldü.

Mart itibarıyla kendi hesabına çalışan 4 milyon 778 bin kişiden yüzde 63.8'ini oluşturan 3

milyon 47 bin kişinin kayıtdışı istihdam içinde bulunduğu belirlendi. İşveren olarak faaliyet gösteren 1 milyon 192 bin kişiden yüzde 15.1'ini oluşturan 180 bin kişinin de sosyal güvenlik kaydı bulunmadığı öğrenildi.

Ücretli ve yevmiyeli olarak çalışan toplam 15 milyon 976 bin kişiden 3 milyon 181 bin kişinin kayıt dışı çalıştığı tespit edildi. Sosyal güvenlik kapsamında olmayan ücretli ve yevmiyeli çalışanların oranı geçen yılın aynı dönemine göre 0.6 puan azalarak yüzde 19.9 oldu.

Kayıt dışı "çalışanlar" içinde

en büyük grubu ücretsiz aile işçileri oluşturdu. Büyük bölümü tarım kesiminde bulunan ve standart bir istihdamdan farklı olarak tarım ya da ticaretle uğraşan, ailesine yardım eden bu kişilerin toplam sayısı 3 milyon 29 bin kişi. Bunların yüzde 91.7'sini oluşturan 2 milyon 778 bin kişinin sosyal güvenlik sistemine kayıtlı olmadığı görüldü. Normal bir istihdam olanağı elde edemediği için mevcut konumda yer alan bu kişilerin, ücretsiz aile işçisi şeklinde tanımlanması, Türkiye'deki işsizliğin boyutlarını da olduğundan küçük gösteriyor.

Mart itibarıyla Türkiye genelinde 5 milyon 708 bin kişinin istihdam ettiği tarım sektöründe kayıtdışı istihdam edilen kişi sayısı geçen yılın aynı dönemine göre 143 bin kişi artarak 4 milyon 735 bin kişi düzeyinde gerçekleşti. Mart'ta tarım dışında çalışan 19 milyon 266 bin kişiden 4 milyon 451 bin kişinin kayıtdışı istihdam edildiği belirlendi. Mart döneminde, geçen yılın aynı dönemine göre tarım sektöründe sosyal güvenlikten yoksun çalışanların oranı yüzde 81.8'den yüzde 83'e yükselirken, tarım dışı sektörlerde yüzde 23.9'dan yüzde 23.1'e düştü.

İstihdamdaki nüfus ve kayıt dışı çalışanlar

2013 Mart, (bin kişi, 15 yaş üzeri)

Toplam	İstihdam	Kayıtdışı	Kayıtdışı İstihdam Oranı(%)
Toplam	24.974	9.186	36,8
Ücretli/yevmiyeli	15.976	3.181	19,9
İşveren	1.192	180	15,1
Kendi hesabına	4.778	3.047	63,8
Ücretsiz aile işçisi	3.029	2.778	91,7
Tarım	5.708	4.735	83,0
Tarım dışı	19.266	4.451	23,1

GSYH'nin dörtte 3'ü iç tüketim kaynaklı

Yılın ilk çeyreğinde 357,9 milyar liraya ulaşan milli gelir içinde tüketimin payı 270,4 milyar lirayı buldu. Cari fiyatlarla devletin nihai tüketim harcamaları yüzde 16,5 artarken, özel sektörün tüketimi yüzde 7,4 azaldı

Bu yılın ilk çeyreğinde ulaşılan yaklaşık 357,9 milyar liralık Gayri Safi Yurtiçi Hasıla'nın (GSYH) yüzde 75,6'sı iç tüketimden kaynaklandı. 2013 yılı ilk çeyrekte cari fiyatlarla yerleşik ve yerleşik olmayan hanehalklarının yurtiçi tüketimi 270 milyar 447 milyon 766 bin lira oldu.

Söz konusu tutar geçen yılın aynı döneminde 242 milyar 344

milyon 255 bin lira düzeyindeydi. İç tüketimdeki artış cari fiyatlarla yüzde 11,5, sabit fiyatlarla yüzde 3,9'u buldu. Yerleşik hanehalklarının yurtiçi tüketimi yaklaşık 261,9 milyar lira, yurtdışı tüketimi de 2 milyar lira olarak hesaplandı. Yabancıların Türkiye'deki tüketimi de yaklaşık 10,5 milyar lira oldu.

Ülke ekonomisindeki büyüme oranı hesabında, sabit fiyatlar (1998 fiyatlarıyla) esas alınıyor.

Buna göre ülke ekonomisinin yüzde 3 büyüme gösterdiği ilk çeyrekte, yerleşik ve yerleşik olmayan hanehalklarının yurtiçi tüketimindeki büyüme yüzde 3,94 oldu.

Sabit fiyatlarla 2012 yılının ilk çeyreğinde 19 milyar 525 milyon 908 bin lira olan yerleşik ve yerleşik olmayan hane halklarının yurtiçi tüketimi 20 milyar 295 milyon 953 bin liraya yükseldi.

Yerleşik ve yerleşik olmayan hanehalklarının 270,4 milyar liralık yurtiçi tüketiminin dağılımına bakıldığında, ilk sırayı 68,1 milyar lira ile gıda, içki ve tütün harcamaları aldı.

Bunu 52,1 milyar lira ile konut, su, elektrik, gaz ve diğer yakıtlar, 47,3 milyar lira ile ulaştırma ve haberleşme, 25,7 milyar lira ile çeşitli mal ve hizmet harcamaları izledi.

Hanehalkları bu dönemde mobilya, ev aletleri ve ev bakım

hizmetleri için 24,3 milyar lira, giyim ve ayakkabı için yaklaşık 14,4 milyar lira, sağlık için 9,1 milyar lira, eğlence ve kültür için 10,2 milyar lira harcama yaptı. Hane halkları yılın ilk çeyreğinde eğitim için ise 4,8 milyar lira harcadı.

Geçen yılın aynı dönemiyle karşılaştırıldığında, çeşitli mal ve hizmetler harcamaları yüzde 64,14, lokanta ve otel harcamaları yüzde 23,7, ulaştırma ve haberleşme harcamaları yüzde

15,68, eğitim harcamaları yüzde 10,1 artış gösterdi.

Söz konusu dönemde yatırım-üretim için ayrılan harcamalara bakıldığında, 2012 ilk çeyrekte 8,9 milyar lira olan kamu sektörü harcamaları 16,4 milyar liraya çıktı.Özel sektörün tüketiminde ise 65,5 milyar liradan 60,7 milyar liraya geriledi.

TÜİK verilerine göre yerleşik ve yerleşik olmayan hanehalklarının cari fiyatlarla yurtiçi tüketimi şöyle belirlendi:

	2012 1. dönem (bin TL)	2013 1. dönem (bin TL)
- Yerleşik ve yerleşik olmayan hanehalklarının yurtiçi tüketimi	242.344.255	270.447.766
- Gıda, içki ve tütün	66.326.088	68.095.353
- Giyim ve ayakkabı	13.677.283	14.371.388
- Konut, su, elektrik, gaz ve diğer yakıtlar	48.447.921	52.149.819
- Mobilya, ev aletleri ve ev bakım hizmetleri	22.968.569	24.321.648
- Sağlık	8.477.835	9.100.021
- Ulaştırma ve haberleşme	40.895.259	47.307.726
- Eğlence ve kültür	9.851.771	10.160.937
- Eğitim	4.396.079	4.842.550
- Lokanta ve oteller	11.691.420	14.471.208
- Çeşitli mal ve hizmetler	15.612.031	25.627.115

Hızlı büyüme dönemleri geride mi kaldı?

Türkiye bol ve ucuz likidite dönemini yerli üretim ve ihracat faaliyetinin ithal girdiye olan yüksek bağımlılık düzeyini azaltacak ve teknolojik düzeyini yükseltecek yatırımları gerçekleştirerek değerlendirmede. Düşük büyüme hızı-yüksek cari açık kısılacındaki ekonominin, bol likidite döneminin sonuna gelinmesi ile daha da zorlu bir sürece girmesi olasılığı güçleniyor

Amerikan Merkez Bankası FED tarafından tahvil alım sürecinin bu yıl içinde yavaşlatılarak 2014 yılı ortalarında tamamıyla sonlandırılabilceği şeklinde Haziran ayı ortasında yapılan açıklama, her ne kadar bir süredir beklenmekte ise de, Mayıs ayı başından buyana hareketlenmiş olan küresel piyasalarda sarsıntıyı daha da derinleştirdi. Mayıs ayı başından Haziran ayı ortasına kadar olan dönemde yükselen piyasa

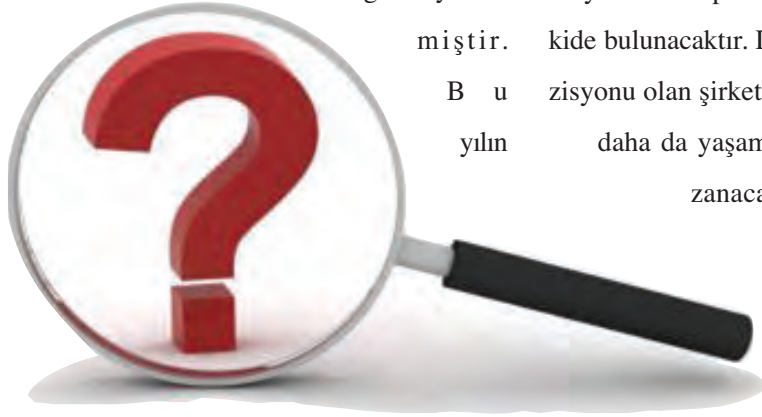
ekonomilerinin çoğunda ulusal para birimleri ve borsalar önemli kayıplar yaşadılar. Sözü edilen dönemde Güney Afrika randı yüzde 10.0, Brezilya reali yüzde 6.89 değer yitirirken, borsa endeksleri Brezilya'da yüzde 16.94, Tayland'da yüzde 14.93 ve Türkiye'de yüzde 14.73 oranında geriledi. Gelişen piyasalar endeksi MSCI Ocak 2013'te ulaşmış olduğu zirveden yüzde 19.0 oranında bir düşüşle 25 Haziran tarihi itibarıyla 878.0'e ge-

rilemiş bulunuyor. Çin'de yaşanan likidite sıkışıklığı da piyasalar üzerinde hüküm süren gerilimi daha da artırmış bulunuyor. Küresel bol likidite döneminin sona ereceği, FED tarafından piyasadan para çekilerek faiz hadlerinin yükseleceği anlamına gelen bu gelişmeler, küresel düzeyde enflasyonu artırıcı ve büyüme oranı üzerinde aşağı yönlü baskı oluşturacağı şeklinde bir kaygı doğururken, risk algılamalarındaki olumsuz gelişme ile yükselen pi-

yasalardan hacimli para çıkışına yol açacağı beklentisini güçlendirdi. Yükselen ekonomiler parasal hacimli genişleme sürecinde piyasaya sürülmüş olan likiditenin geri çekilmesi ve faiz hadlerinin yükseltilmesiyle hem dış açıklarının kapatılması için borçlanmakta zorlanacaklar hem daha yüksek faizle borçlanabilecekler. Esasen faiz haddi yüzde 1.6'ya kadar gerilemiş olan Amerikan 10 yıllık tahvillerinin faiz haddi halen yüzde 2.5'i aşmış bulunuyor. Bu yeni süreçten en çok dış açığı, cari açığı yüksek Türkiye, Güney Afrika ve Hindistan gibi ülkeler etkilenecek.

Yüksek cari açığı büyük ölçüde sıcak para ile finanse edilen ülkemiz bu gelişmelerden en olumsuz şekilde etkilenmesi beklenen ülkeler arasında yer alıyor. Küresel finansal krizin başladığı 2008 yılını izleyen 5 yıllık dönemde ülkemiz, derin bir ekonomik daralmanın yaşandığı 2009 yılında 12.2 milyar Dolara düşmekle beraber toplam 220.9 milyar Dolar tuta-

rında cari açık vermiş, bunun ancak dörtte birine tekabül eden ve net 11.9 milyar Dolar tutarında gayrimenkul satış bedelini de içeren 54.1 milyar Dolarlık bölümü doğrudan yatırımlarla finanse edilebilmiştir. 2011 yılı itibariyle gayrisafi yurtiçi hasılanın yüzde 9.8'ine kadar yükselen cari açık büyüme hızındaki sert düşüşe rağmen 2012 yılında GSYH'nın

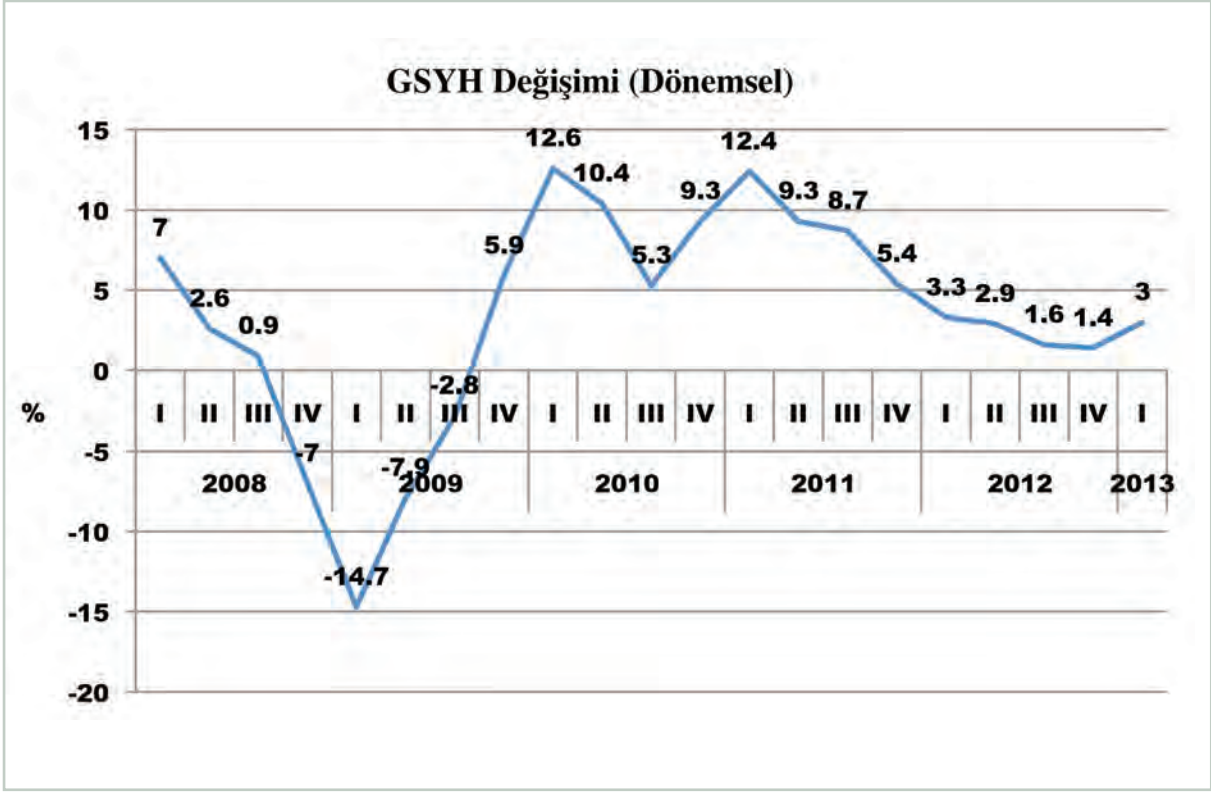
ancak yüzde 6.07'sine gerileyebilmiştir. Bu yılın daha da yaşamsal boyut kazanacaktır. – Özel sektörün yurtdışından sağlamış olduğu kısa ve uzun vadeli borç stoku Nisan 2013 ayı sonu itibariyle sırasıyla 36.9 milyar ve 143.5 milyar Dolar düzeyindedir.-

ilk üç aylık dönemi itibariyle cari açık/GSYH oranı yüzde 7.9 olarak gerçekleşmiştir ve düşük büyüme hızına rağmen sürdürülebilir olarak kabul edilen yüzde 4.0 oranının ciddi biçimde yukarısında seyretmektedir.

Ülkemiz küresel konjonktürün olumsuz seyrettiği ve yükselen ekonomiler için bol likidite döne-

minin sonuna geldiği bir dönemde düşük büyüme hızı-yüksek cari açık sendromuyla karşı karşıya kalmış durumdadır. Parasal genişleme sürecinin sonlarına geldiği algısının güçlenmesi sonucu ciddi boyutta para çıkışı yaşanmasıyla faiz hadlerinin ve döviz kurunun hızlı bir tırmanma göstermesi bir yandan enflasyonu yükseltici etkide bulunurken beklentileri bozacak ve tüketim ve yatırım taleplerini daraltıcı etkide bulunacaktır. Döviz açık pozisyonu olan şirketler için durum daha da yaşamsal boyut kazanacaktır. – Özel sektörün yurtdışından sağlamış olduğu kısa ve uzun vadeli borç stoku Nisan 2013 ayı sonu itibariyle sırasıyla 36.9 milyar ve 143.5 milyar Dolar düzeyindedir.-

Türkiye'nin, 2011 yılı II. Üç aylık döneminden başlayarak yedi dönem boyunca derinleşerek süren ancak 2013 yılı ilk çeyrek döneminde kamu kesimi harcamalarındaki artışla yüzde 3.0 oranında büyüme sergileyebildiği bir eko-

nomik durgunluk sürecini yaşarken küresel likidite koşullarında sözü edilen olumsuz gelişmelerle yüz yüze kalması, ülkemiz açısından duruma, daha da kaygı verici hale getiren bir görünüm kazandırmaktadır.

Gerçekten bu yılın ilk çeyrek dönemi itibariyle GSYH büyümesine talep unsurları açısından bakıldığında önceki yılın aynı dönemine göre gerçekleşen yüzde 3.0 oranındaki büyümenin esas itibariyle kamu kesimi nihai tüketim harcamaları ile yatırım harcamalarındaki hızlı artıştan kaynaklanmış olduğu ve büyüme kamu

kesimi tüketim harcamalarının 0.7 puan ve yatırım harcamalarının da 2.2 puan katkıda bulunduğu görülmektedir. Bu dönemde özel kesim tüketim ve yatırım harcamaları toplamı ile dış talebin büyüme herhangi bir katkıda bulunamadığı gözlemlenmiştir.

Önceki yılın aynı dönemine göre özel kesim tüketim harcamaları yüzde 3.0 oranında genişlerken büyüme 2.1 puan katkıda bulunmuştur ancak yatırım harcamalarının yüzde 9.1 oranında ciddi bir daralma sergilemiş olması negatif 2.1 puanla, özel kesimin

ilk çeyrek dönemde büyümeye pozitif katkıda bulunmasını önlemiştir. 2012 yılı ikinci çeyrek döneminden itibaren daralmaya başlayan ve dönemler itibariyle geçen yıl sırasıyla yüzde 3.6, yüzde 6.2 ve yüzde 9.2 oranında küçülen özel kesim yatırımlarının bu yılın ilk çeyrek döneminde de bu eğilimi sürdürerek yüzde 9.1 oranında küçülmesi ve 'reel kesim güven endeksi'nin son üç aydır yeniden olumsuz bir görünüm sergilemesi, özel yatırım harcamalarının bu yıl göstereceği seyir konusunda olumlu bir işaret vermemektedir. Diğer taraftan kredi

genişleme hızı ve negatif reel faizlerle desteklenen özel tüketim harcamalarının tekrar genişleme eğilimi içine girerek ithalat hacmi üzerinde yukarı yönlü baskı oluşturmasının, makroekonomik istikrar açısından öde gelen kırılabilirlik unsuru olan cari açığı yükseltici etkide bulunacak olması not edilmelidir.

2012 yılı itibariyle toplam harcamalar içinde yüzde 14.8 oranında bir ağırlığa sahip kamu kesimi nihai tüketim harcamaları bu yılın ilk çeyrek döneminde yüzde 7.2 oranında genişlerken, yüzde 3.9 oranında bir paya sahip olan kamu gayrisafi yatırım harcamaları önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 81.9 oranında çarpıcı bir genişleme göstermiş ve bu şekilde ilk çeyrek büyümesini kamu kesimi sırtlamıştır. Bu alanda not edilmesi gereken önemli bir husus sürdürülebilir olmamakla beraber kamu mali yapısındaki iyileşmenin, ekonomiye mali destek sağlamak açısından kamu yönetimine ihmal edilmeyecek bir hareket sahası sağlamış olmasıdır. Önceki yıl genelinde ithalat hacmindeki durağanlığa karşılık yüzde 17.2 oranında bir genişleme

sergileyerek ılımlı da olsa ekonomik büyümenin motoru işlevini üstlenen mal ve hizmet ihracatındaki büyüme bu yılın ilk çeyrek döneminde yavaşlayarak yüzde 3.4'e gerilemiş ve dönemsel büyümeye ancak 0.9 puan katkıda bulunabilmiştir. Aynı dönemde ithalatın biraz toparlanarak yüzde 3.2 oranında büyümesi ise (-) 0.9 puanla net dış talebin ilk çeyrek dönem büyümesine pozitif katkıda bulunmasını engellemiştir.

2013 yılı ilk çeyrek dönem büyümesine iktisadi faaliyet kolları açısından bakıldığında 2012 yılı genelinde toplam GSYH içinde yüzde 4.9 oranında paya sahip tarım sektörünün yüzde 3.6, yüzde 16.8 oranında paya sahip imalat sanayinin yüzde 2.6, yüzde 4.6 oranında paya sahip inşaat sektörünün yüzde 5.9, yüzde 12.7 oranında paya sahip ticaret sektörünün yüzde 2.9, yüzde 13.5 oranında paya sahip ulaştırma haberleşme sektörünün yüzde 1.5 oranında büyüme gerçekleştirdiği gözlemlenmiştir. Buna karşılık önceki yılın aynı dönemi ile kıyaslandığında bu yılın ilk üç aylık döneminde madencilik taşocaklığı sektörünün yüzde 4.5, enerji sektörünün yüzde 3.0 oranında

küçülmüş olduğu görülmektedir. GSYH büyümesine birinci çeyrek dönemde imalat sanayi 0.44 puan, ticaret sektörü 0.37 puan ve ulaştırma haberleşme sektörü 0.20 puan ve inşaat sektörü 0.27 puan katkıda bulunmuştur.

2012 yılında hedeflenenin ve beklentilerin belirgin biçimde altında kalan yüzde 2.2 oranındaki GSYH büyümesini net dış talepteki, ihracattaki büyüme sağlamıştır. Bu durum cari açıda gerçekleşen daralmada önemli rol oynamıştır. Hem büyüme hem cari açık açısından net dış talepteki gelişmelerin taşıdığı önem dikkate alındığında bu yılın ilk çeyreğinde gerçekleşen ekonomik büyüme ile ilgili olarak, yeterli olmayan büyüme hızı yanında dikkati çeken en olumsuz gelişme net dış talebin büyümeye olan katkısının ortadan kalkmış olmasıdır.

2013 yılı ilk üç aylık döneminde GSYH önceki yılın aynı dönemine göre mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış olarak yüzde 1.6 ve sadece takvim etkisinden arındırılmış olarak ta yüzde 3.7 oranında büyüme sergilemiştir.

Avrupa imalat sanayi rekabette zorlanıyor

Avrupa imalat sanayisi Amerika Birleşik Devletleri ve Çin ile rekabette zorlanıyor. Avrupa sanayisi iç talepteki durgunluğun yanı sıra yüksek işçilik ve enerji maliyetlerinden de olumsuz biçimde etkileniyor.

Euro Bölgesindeki kriz dördüncü yılına girerken Avrupa sanayisi iç talepteki durgunluğun yanı sıra yüksek işçilik ve enerji maliyetlerinden de olumsuz biçimde etkileniyor. Ekonomik krizin başladığı 2008 yılından buyana imalat sanayisinin istihdam hacminde 3.5 milyon kişilik daralma yaşanırken toplam üretim hacmi de kriz öncesi düzeyinin halen yüzde 10 kadar altında seyretmektedir. Yüksek enerji ve işçilik mali-

yetleri çok sayıda firmayı Avrupa'da kurulu tesislerini kapatmaya, işgücünün ucuz olduğu ülkelere kaydırmaya veya nihai mal veya bileşenlerinin daha büyük bölümünü kıta dışından temin etmeye (out-sourcing) yönlendirdi. Avrupa'da kurulu tesisini rekabet gücünü yitirmesi nedeniyle kapatan büyük şirketler arasında Citroen, Ford Motor, Dow Chemical, Tata Steel ve rüzgar türbinleri imal eden Vestas gibi şirketler de bulunuyor. Bunların arasına

yakında üretimine başlayacağı şehiriçi elektrikli otomobil için gereksinim duyduğu karbon elyaf üretimi için yer olarak ABD'ni tercih eden Alman BMW şirketi de yeni katılmış bulunuyor. Üretimi yüksek enerji tüketimi gerektiren karbon elyafı tesisi, üzerindeki barajlarda hidroelektrik enerjisi üretilen Kolombiya nehri kenarında kurulacak ve elektrik enerjisi kwh'ı 3 cente temin edilebilecek. Fabrika ABD'nde üretilen karbon

elyafın düşük maliyetle sevk edilebileceği Almanya'da kurulmuş olsa idi, aynı enerjinin yaklaşık 6 katı yüksek fiyatla temin edilmesi durumunda kalıncaktı. Yüksek enerji maliyeti nedeniyle üretim mahallini ABD'ne kaydıran bir diğer şirket ise Avusturya Voestalpine Şirketi. Şirket 550 milyon Euro tutarında bir yatırımla Texas'ta 'sponge' demir üretimi amacıyla 'direkt redüksiyon' tesisi kurmaya karar vermiş bulunuyor.

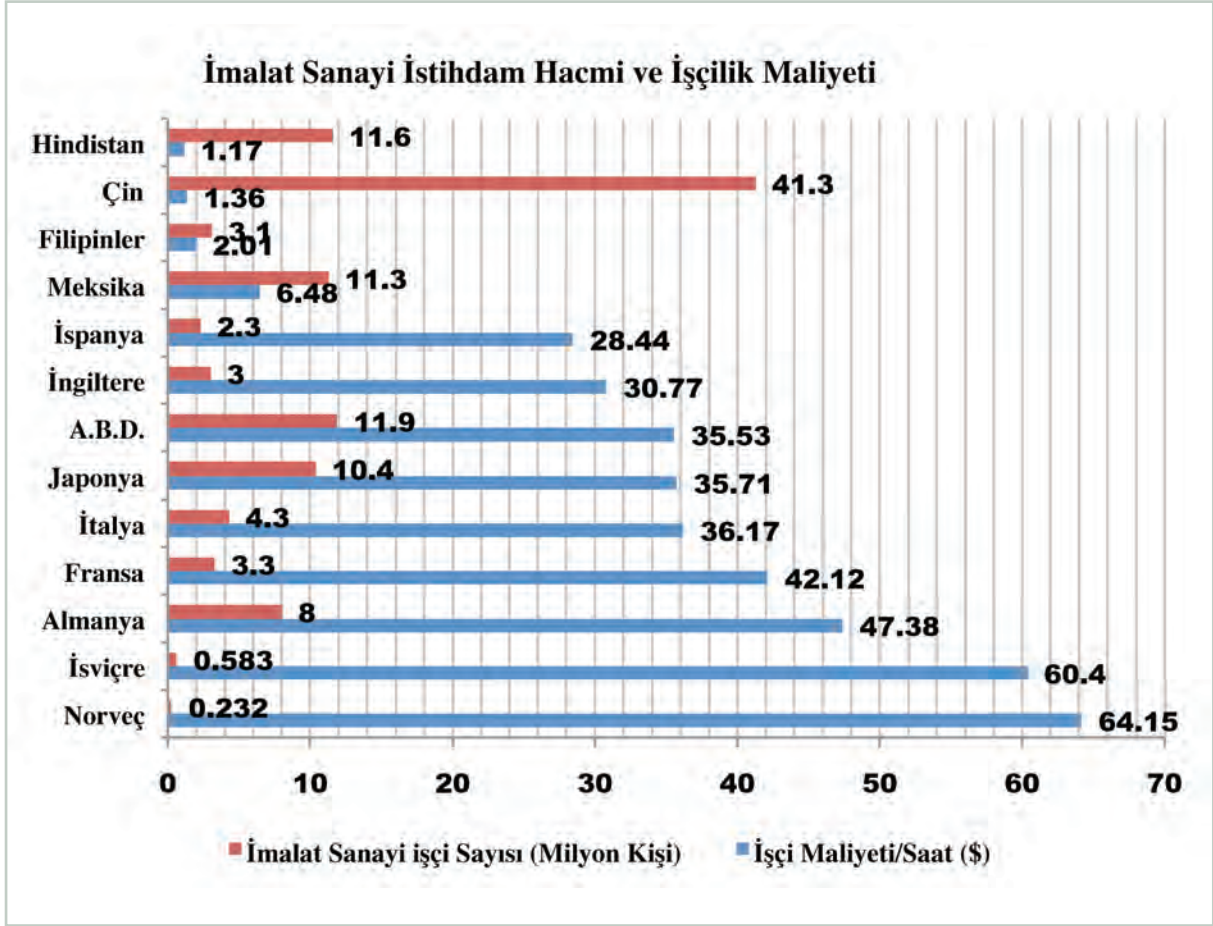
Avrupa'daki görece olarak yüksek enerji maliyetleri özellikle yüksek enerji tüketimi gerektiren sanayi sektörlerinde faaliyet gösteren şirketler için giderek daha da önem kazanan bir kaygı kaynağı haline geliyor. Geçen yıl itibarıyla ABD'nde geçerli gaz fiyatı Avrupa'dakinin yaklaşık dörtte biri mertebesinde iken elektrik enerji fiyatı ise Avrupa'ya göre yüzde 50 oranında daha ucuz idi¹. Enerji maliyetlerinde iki kıta arasında oluşan bu büyük farkta iki önemli husus önde gelen rol oynuyor. Bunlardan birincisi ABD'nde kayaya gazı (shale gas) üretiminde gerçekleştirilen devrim niteliğindeki gelişmeler, diğeri ise Avru-

pa'da geçerli olan emisyon, yenilenebilir enerji sübvansiyonları dahil iklim ve enerji politikaları. Bununla beraber Almanya'da cam, alüminyum, kağıt ve çimento gibi yoğun enerji tüketen sanayi kolları bu tür enerji ile ilgili harç ve vergilerden muaf tutulmuş durumdadır. Avrupa firmaları sadece Amerikan değil başta Çin ve Japonya olmak üzere yükselen Doğu Asya ülkelerinin de yoğun rekabet baskısını hissediyorlar. Başbakan Shinzo Abe'nin uygulamaya koyduğu genişletici para politikasıyla Yen'in değer yitirmesi, başta otomotiv sektörü olmak üzere Avrupa firmaları için Japon üreticilerini daha güçlü bir rakip durumuna getirmiş bulunuyor. Toyota firması yetkilileri, Yen'in değer yitirmesi ile 1 Doların karşılığının 1 Yen² daha yükselmesinin şirketin işletme karlarını 350 milyon Dolar artıracak hesabını yapıyorlar. Çin'in de Avrupa imalat sanayi için güneş enerjisi ve telekomünikasyon teknolojileri alanında halen rekabet gücü açısından ciddi bir tehdit oluşturmuş olduğu açık biçimde ortaya çıkmış bulunuyor. Güneş enerjisi paneli üretimi alanında

aşırı kapasite oluşturmuş olan Çin'in fiyatları aşağı çekmesi üzerine geçen yıl çok sayıda Avrupalı güneş paneli üreticisi firma iflas durumu ile karşı karşıya kaldı. Diğer taraftan telekomünikasyon alanında faaliyet gösteren Nokia Siemens Networks Şirketi, Çin'li Huawei ve ZTE şirketlerinin ucuz fiyatlı ürünlerinin Avrupa piyasasını işgal etmesi üzerine 17 000 çalışanın işine son verme durumunda kaldı.

Ülkelerin rekabet güçlerinde meydana gelen bu köklü değişim Avrupa geneli ile Çin'de yapılan patent başvurularında gözlemlenen gelişmelerde de kolaylıkla izlenebiliyor. Geçen on yıllık dönemde Avrupa'da patent başvurusu sayısı 160 000'den 260 000'e yükselirken, Çin'de 80 000'den 650 000'e yükselmiştir. Avrupa'da iş aleminin önümüzdeki 10 yıllık dönemde yeni icatlar alanında Çin'in Avrupa'yı yakalayacağı hatta geçeceği kaygısını taşıyor.

Avrupa imalat sanayinin uluslararası rekabet gücünde meydana gelen bu erozyon şüphesiz sadece yaşanan resesyon ve enerji fiyatlarının yüksekliği ile açıklana-

maz. Zira Çin de enerji kaynakları açısından çok büyük ölçüde dışa bağımlı durumda. Rekabet gücü açısından Avrupa'yı zorlayan en önemli faktörlerden birisi, en önemlisi değil ise, Avrupa'da işgücü piyasasının geleneksel olarak katı bir yapıya sahip olması ve işgücü maliyetlerinin yüksekliğidir.

Yukarıda verilen grafikte³ açık biçimde görüldüğü üzere başta Almanya ve Fransa olmak üzere Avrupa'da imalat sanayisinin güçlü olduğu ülkelerde birim iş-

çilik maliyetleri ABD'ne ve şüphesiz yükselen piyasa ekonomilerine göre çok yüksektir ve bu durum Avrupa'da kurulu sanayilerin yaşayabilirliğini ciddi biçimde tehdit etmektedir. Bu ülkeler rekabet güçlerini yüksek verimlilik düzeyi ve teknolojik üstünlüklerini idame ettirmek suretiyle korumaya çalışmaktadırlar. Avrupa sanayinin rekabet gücünde gözlemlenen erime konusundaki tartışmalarda en çok eleştiri konusu yapılan ülke Fransa'dır. İşverenler üzerine Hükümetçe

getirilen istihdam vergileri, 35 saatlik haftalık çalışma süresi ve işçi alımı ve iş akdinin feshi alanında var olan sınırlamalar en çok eleştiri konusu yapılan hususlar olarak öne çıkmaktadır. Fransa Almanya'nın ardından güneydeki komşularına karşı da rekabet gücünü kaybetme durumu ile karşı karşıya bulunmaktadır. Ülkemizde de yatırımları bulunan dünyanın en önemli demir çelik üreticilerinden Mittal Steel'in icra kurulu başkanı Lakshmi Mittal kısa bir süre önce Fransa'da işçilik

maliyetinin İspanya'dakinden yüzde 20 daha yüksek olduğunu ifade etmiştir. Ancak Almanya'nın geleneksel yüksek ücretli ve sosyal güvenceye sahip işçi kesimi yanında işgücü piyasasında iş güvencesi sınırlı ve düşük ücretli istihdam olanağı da sağlayan ikili bir sisteme gitmek suretiyle işgücü piyasasında

sında esneklik sağlayarak rekabet gücünü koruduğu hususu dikkate alınmalıdır.

Türkiye'de yüksek enerji maliyetleri, teknolojik yapının dışa bağımlı ve üretim ile ihracat faaliyetinin ithal içeriğinin yüksek olması ve teknik eğitim sisteminin yetersizliği dış rekabet gücü açısından önde gelen sorunlar olarak karşımıza çıkmaktadır.

Enerji maliyetlerinin yüksekliği ve enerji verimliliğinin düşük olması ülkemiz imalat sanayinin

dış rekabet gücü açısından da önde gelen sorunlardan birini oluşturmaktadır. 2012 yılında 60 milyar Dolar tutarında enerji maddeleri ithalatı yapılmış olup bu tutar toplam ihracat gelirlerinin yaklaşık yüzde 40'ına tekabül etmektedir. Orta hatta uzun vadede ülkemizde enerji maliyetlerinin göreceli olarak düşürülebilmesi olanağı bulunmamaktadır. Türk imalat sanayinin dış rekabet gücünü olumlu biçimde etkileyen temel unsur olarak göreceli düşük işçilik maliyetleri öne çıkmaktadır. Top-

lu iş sözleşmesi kapsamındaki işyerlerinde işgücü maliyeti 2011 yılı itibariyle kamu kesiminde 4 669 TL/ay, 2010 yılı itibariyle özel kesimde 3 115 TL. ay düzeyindedir.⁴ 2005 = 100.0 bazına göre

re 2010 yılında 92.9 olan reel işçi ücreti endeksi 2011 yılı itibariyle 97.0'ye ve 2012 yılı itibariyle 103.9'a yükselmiş bulunmaktadır.⁵ 2010 ve 2011 yıllarına göre özel ve kamu kesiminde reel ücret düzeylerinde sırasıyla yaklaşık yüzde 10.0 ve yüzde 7.0 oranında bir artış olduğu varsayımıyla birim işçilik maliyetleri özel ve kamu kesiminde 2012 yılı itibariyle sırasıyla yaklaşık 1900 Dolar/ay ve 2 775 Dolar/ay olarak bulunmaktadır. (1.8 TL =1.0 Dolar) Bu rakamlar ülkemizde birim işçilik maliyetlerinin, ücret düzeyinin görece olarak düşük olduğu İspanya dahil Avrupa ülkelerinin belirgin biçimde altında, Meksika ile kıyaslanabilir düzeyde ve Japonya hariç Uzak-Doğu Asya ülkelerine göre belirgin biçimde yüksek kaldığı şeklinde bir genel sonuç ortaya koymaktadır. Ancak işgücü maliyetleri açısından kıyaslama yapıldığında imalatın teknolojik yapısı, verimlilik düzeyi, yaratılan katma değer konularının da hesaba katılması gerekmektedir. Ne var ki bu açılar-

dan ülkemizde durum yeteri kadar olumlu bir görünüm ortaya koymamaktadır. Genelde üretimin teknolojik düzeyi ve başta döviz olmak üzere katma değeri düşüktür. Ayrıca ülkemizde mesleki teknik eğitim ve mesleki teknik eğitim sistemiyle iş alemi arasındaki ilişkiler zayıftır. Bunların yanı sıra 80'li yılların ortalarından itibaren temel sanayinin kamu eliyle kurulması politikasından vazgeçilmesi bu alanda yeni kapasiteler oluşturulması olanağını ortadan kaldırmış, ülkenin demir-çelik, alüminyum, bakır, kimya ve petrokimya ürünleri alanında dışa olan bağımlılığı ciddi boyutlara tırmanmıştır. Bu sınai altyapıyla Türkiye değil otomobil, yerli olarak nitelendirilebilecek otomobil koltuğu dahi üretemez durumdadır. Temel sanayi ve sınıileşme yeterli hale gelmeden Gümrük Birliği'ne girilmiş olması otomotiv sanayi gibi alanlarda yerli üretim açısından iç pazar büyüklüğünü de önemli bir engel olarak karşımıza çıkarmaktadır.

Bu kapsamlı alanda kestirme önerilerde bulunulması doğru olmamakla beraber dış rekabet gücünün artırılması alanında teknik eğitimin kalitesinin yükseltilmesi, AR-GE yatırımlarının özendirilerek artırılması, sanayi-teknik eğitim ilişkilerinin güçlendirilmesi, üretim teknolojisinin dış 'know-how'a bağımlı durumdan çıkarılması, teknolojik düzeyi yüksek, döviz katma değeri yüksek üretim alanlarına ağırlık verilmesi, yüksek teknolojiye doğru dış yatırımları özendirici tedbirler alınması ilk başta öncelik taşıyan hususlar olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu yazının konusu olmamakla beraber şüphesiz benimsenmiş ve izlenmekte olan reel kur ve para politikasının da, yerli sanayinin dış rekabet gücü açısından kritik bir öneme sahip olduğu hususu, Japonya da Başbakan Abe tarafından dış talebi güçlendirmek amacıyla uygulamaya konularak devreye sokulduğu üzere, not edilmelidir.

1 www.ft.com/intl/cms/s/0/be69a732....(27 Mayıs 2013)

2 1 Dolar = 99.3 Yen (5 Haziran itibariyle) (1 yıl önce 1 Dolar = 78.7 Yen)

3 Financial Times, 28 Mayıs 2013, S. 17.

4 TOBB, Ekonomik Rapor 2011, S. 352.

5 www.kalkinma.gov.tr Temel Ekonomik Göstergeler

Dünya Ekonomisi

FED yeni rotasını belirledi

FED küresel ekonominin yeni rotasını belirledi. Varlık alım programının azaltılabileceği açıklaması riskli aktiflerden çıkış ve paranın güvenli limanlara yelken açmasına neden oldu.

ABD Merkez Bankası (FED) Başkanı Bernanke'nin varlık alım programını azaltabileceklerine ilişkin açıklamalarının ardından global piyasalarda tüm riskli aktiflerde hızlı satışlar görüldü. Tahvil getirilerindeki yükseliş, emtia fiyatlarındaki düşüş ve riskli aktiflerden çıkış sonucunda dün tüm borsalarda düşüşler yaşandı. En büyük kaybı veren borsaların başında, Borsa İstanbul geldi.

ABD Merkez Bankası 85 milyar dolar tutarındaki varlık alım programına, beklentilere paralel olarak devam edeceğini açıkladı. FED

Başkanı Bernanke, Merkez Bankası'nın ekonominin tahmin ettikleri üzere iyileşmeye devam etmesi ile birlikte, 85 milyar dolarlık tahvil alım programını bu yılın ilerleyen dönemlerinde azaltmaya başlayabileceklerini ve 2014 yılının ortasında da sona erdirebileceklerini söyledi. FED, ABD ekonomisindeki toparlanmayı gerek makro-verilerle gerekse önceki toplantılarda belirlenen eşik seviyeler ışığında değerlendirmeye devam edecek.

FED, varlık alım programının azaltılması konusunda ilk defa bu denli açık bir zaman çizelgesi ver-

miş oldu. Bernanke "önemli bir ekonomik iyileşme" sizin gözünlüde ne olur sorusuna, "mesela işsizliğin yüzde 7'ye gerilemesi oldukça önemli bir iyileşme olur" şeklinde cevap verdi. Dolayısıyla FED'in varlık alım programında kademeli yapacağı azaltmalar, işsizlik yüzde 7 seviyesine geldiğinde sonlanabilir. Ayrıca politika faizinin zaten rekor düşük seviyelerde olduğunu belirten Bernanke, faizlerde olası bir artırımın 2015 yılından önce olmamasını belediklerini açıkladı.

FED'in yeni tahminlerine bakacak olursak:

1) Büyüme: FED'in Haziran ayı ekonomik tahminlerinde 2013 için büyüme tahmin aralığını yüzde 2,3- yüzde 2,8 aralığından yüzde 2,3-yüzde 2,6 aralığına düşürdü (orta noktası: yüzde 2,45). 2014 için ise büyüme tahminleri genişletilerek orta noktası yüzde 3,15'ten yüzde 3,25'e yükseltildi.

2) İşsizlik: Bu yıl için yüzde 7,2-7,3 aralığına çekildi. 2014'te ise yüzde 6,5-6,8 aralığında bulunuyor.

3) Enflasyon ise 2013'te yüzde 0,8- yüzde 1,2 aralığında (orta noktası yüzde 1). 2014'te ise yüzde 1,7'ye yükseliyor.

Fed Başkanı Bernanke'nin açıklamalarının ardından ABD 10 yıllık tahvil getirileri yeniden yükselişe geçerken, yüzde 2,37 ile Mart 2012'den bu yana en yüksek seviyesinden işlem görüyor. Tahvil getirilerindeki yükselişe paralel olarak S&P 500 endeksi yüzde 1,4 oranında değer kaybetti.

G8 toplantıları için Kuzey İrlanda'da bir araya gelen G8 liderleri, küresel ekonomide en kötünün geride kaldığını söyledi. Ekonomik görünüm zayıf seyrini sürdürse de, gerek ABD, Euro Bölgesi ve Japonya merkez bankalarının attıkları somut adımların, gerekse gelişmekte olan ülkelerin göster-

diği direncin, aşağı yönlü riskleri azalttığına değinildi. Almanya Başbakanı Merkel, zirvede Avrupalı liderlerin, güven krizinin aşıldığını, ancak daha yapılacak çok fazla işin olduğuna değinerek, büyümenin "sağlam finansman" ve AB ekonomilerinde yapısal değişiklikler gerektirdiğini belirtti.

G-8 zirvesinde, vergi konusunda küresel standartlar ve bilgi paylaşımı ile ilgili gündemde G8 liderleri bankalardaki gizlilik ve vergi stratejileri hakkında harekete geçilmesi konusunda anlaştı. Yeni küresel standartlar üzerinde çalışılmasında anlaşan G8 ülkeleri, gerek vergi kaçakçılığı, gerek yasal olmayan vergi işlemleri ve çok uluslu şirketlerin vergilendirilmesi gibi konularda ülkeler arasında bilgi paylaşımını destekleyecek adımlar atacak.

Tartışılan diğer önemli konular arasında AB-ABD arasındaki serbest ticaret anlaşması ve Suriye konusu oldu. Yayınlanan sonuç bildirgesinde, krizin ancak siyasi çözümle aşılabileceği belirtildi ve Şam yönetimi ile muhalifleri bir araya getirecek olan Cenevre Konferansı'nın önemine vurgu yapıldı. Ayrıca, Suriye'ye 1.5 milyar dolarlık insani yardım sözü de verildi.

Japonya Başbakanı Abe, Japonya'da 20 yıldır devam eden deflasyonu sonlandırmayı hedefleyen teşvik politikaları için G8 liderlerinin desteğini aldığını aktardı. Bu politikaların sonucunda yen'deki değer kaybı konusundaki söylemini yineledi ve "bunun ülke-içi bir hedef olduğunun altını çizdi.

ABD'de işsizlik maaşı başvuruları, 12 bin kişi azalarak, 334 bin'e düştü. Bu olumlu gelişme işsizlik maaşına yapılan başvuruların aşağıya yönlü trendini güçlendiriyor. Oynaklıktan arınmış olan 4 haftalık hareketli ortalamalara baktığımızda işsizlik maaşı başvurularının ortalamasının 345 bin'e gerilediğini görüyoruz. Geçtiğimiz hafta açıklanan tarımdışı istihdam ise, Mayıs ayında 175 bin kişiye çıkmış, işsizlik oranı da yüzde 7,5'ten Mayıs'ta yüzde 7,6'ya yükselmişti. Son bir yılın geneline baktığımızda ABD'de iş gücüne katılım oranının yüzde 0,4 puan gerileyerek yüzde 63,4 seviyesine gelmiş olduğunu görüyoruz.

ABD iş gücü piyasasındaki iyileşme trendi ağır ilerlemekte. ABD ekonomisinin, yılbaşında devreye giren otomatik harcama kesintilerinin istihdam piyasası üzerindeki etkilerini ilerleyen aylarda daha kesin bir şekilde göreceğiz.

Enflasyon tırmanışta

Haziran ayında Üretici Fiyatları Genel Endeksinde bir önceki aya göre yüzde 1,46, bir önceki yılın Aralık ayına göre 2,46, bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 5,23 ve oniki aylık ortalamalara göre yüzde 3,18 artış gerçekleşti. Aylık değişim tarım sektöründe yüzde 3,38, sanayi sektöründe ise yüzde 1,07 olarak gerçekleşti. Sanayide en yüksek aylık artış büro makineleri imalatı sektöründe yaşandı. Endeksteki 788 maddeden; 177 maddenin ortalama fiyatlarında değişim olmazken, 444 maddenin ortalama fiyatlarında artış, 167 maddenin ortalama fiyatlarında düşüş yaşandı.

Haziran ayında Tüketici Fiyatları Genel Endeksi bir önceki aya göre yüzde 0,76, bir önceki yılın Aralık ayına göre yüzde 4,00, bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 8,30 ve oniki aylık ortalamalara göre yüzde 7,47 artış gerçekleşti. Aylık en yüksek artış 1,99 ile eğitim grubunda yaşandı. Yıllık en yüksek artış ise yüzde 16,09 ile alkollü içecekler ve tütün grubunda gerçekleşti. Endeksteki 437 maddeden; 75 maddenin ortalama fiyatlarında değişim olmazken, 224 maddenin ortalama fiyatlarında artış, 138 maddenin ortalama fiyatlarında ise düşüş gerçekleşti.

ÜFE	HAZİRAN 2013 (2003=100)	HAZİRAN 2012 (2003=100)
Bir önceki aya göre değişim oranı (%)	1,46	-1,49
Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim oranı (%)	2,46	-0,24
Bir önceki yılın aynı ayına göre değişim oranı (%)	5,23	6,44
12 aylık ortalamalara göre değişim oranı(%)	3,18	10,24

TÜFE	HAZİRAN 2013 (2003=100)	HAZİRAN 2012 (2003=100)
Bir önceki aya göre değişim oranı (%)	0,76	-0,90
Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim oranı (%)	4,00	1,95
Bir önceki yılın aynı ayına göre değişim oranı (%)	8,30	8,87
12 aylık ortalamalara göre değişim oranı(%)	7,47	8,89

		2013						2012					
		Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
ÜFE	Bir önceki aya göre değişim	-0,18	-0,13	0,81	-0,51	1,00	1,46	-0,31	0,26	1,03	0,17	1,66	-0,12
	Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim	-0,18	-0,31	0,50	-0,01	0,99	2,46	-0,56	-0,30	0,72	0,90	2,58	2,45
TÜFE	Bir önceki aya göre değişim	1,65	0,30	0,66	0,42	0,15	-0,90	0,76	0,56	1,03	1,96	0,38	0,38
	Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim	1,65	1,95	2,63	3,06	3,21	1,95	4,00	2,28	3,34	5,36	5,76	6,16

Merkezi Yönetim Bütçe Gerçekleşmeleri

Bütçe Gelirleri Kümülatif Gerçekleşmeleri	Ocak - Mayıs (Milyon TL)			2013 Yılı Bütçe Hedefi
	2013	2012	Artış (yüzde)	
Genel Bütçe Gelirleri	153.959	132.252	16.4	361.134
Vergi Gelirleri	131.651	110.906	18.7	317.948
Gelir, Kar ve Ser. Kazanç Üzerinden Alınan Vergiler	39.143	36.660	6.77	91.929
Gelir Vergisi	24.871	22.294	11.5	62.667
Gelir Vergisi Tevkifatı	22.291	19.810	12.5	57.358
Kurumlar Vergisi	14.272	14.366	-0.65	29.262
KVK Göre Alınan Geçici Vergi	13.288	13.133	1.18	28.303
Mülkiyet Üzerinden Alınan Vergiler	3.616	3.348	8.0	7.710
Motorlu Taşıtlar Vergisi	3.472	3.248	6.89	7.478
Dahilde Mal ve Hizmetlerden Alınan Vergiler	52.206	42.293	23.4	131.472
Dahilde Alınan KDV	15.467	12.995	19.0	36.400
Özel Tüketim Vergisi	31.751	25.002	26.9	83.136
Banka ve Sigorta Muameleleri Vergileri	2.523	2.209	14.2	6.342
Dış Ticaretten Alınan Vergiler	26.885	21.433	25.4	67.447
İthalde Alınan KDV	24.748	19.174	29.0	61.213
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	5.726	10.000	-42.7	9.124
Harcamalar	155.267	137.807	12.6	404.045

Mevzuat Değişiklikleri

- 01.06.2013** - Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı Kapsamında Bireysel Sulama Makine ve Ekipman Alımlarının Desteklenmesi Hakkında Tebliğ (No: 2013/28)
- 05.06.2013** - Vergi Denetim Kurulu Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılması Hakkında Yönetmelik
- 06.06.2013** - Ticari Defterlere İlişkin Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ
- Devlet Muhasebesi Standardı 10 (DMS 10) Yüksek Enflasyonlu Ekonomilerde Mali Raporlama
- Devlet Muhasebesi Standardı 20 (DMS 20) İlişkili Taraf Açıklamaları
- 07.06.2013** - Borçlanma Araçları Tebliği (II-31.1)
- Kira Sertifikaları Tebliği (III-61.1)
- 11.06.2013** - 6487 Bazı Kanunlar ile 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun
- 13.06.2013** - Sermaye Piyasasında Finansal Raporlamaya İlişkin Esaslar Tebliği (II-14.1)
- 14.06.2013** - Bağımsız Denetime Tabi Olacak Tarım Satış Kooperatif Birliklerinin Belirlenmesine Dair Tebliğ
- 15.06.2013** - Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği (Sıra No: 426)
- 19.06.2013** - Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortasında Tarife Uygulama Esasları Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Milli Emlak Genel Tebliği (Sıra No: 356)
- 21.06.2013** - Tarımsal Ürünlerde İhracat İadesi Yardımları ile İlgili Para-Kredi ve Koordinasyon Kurulunun 17/6/2013 Tarihli ve 2013/4 Sayılı Kararı
- 22.06.2013** - Pay Tebliği (VII-128.1)
- 25.06.2013** - Tasfiye Yönetmeliği
- 26.06.2013** - Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı Kapsamında Makine ve Ekipman Alımlarının Desteklenmesi Hakkında Tebliğ (No: 2013/27)
- 27.06.2013** - 6493 Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanun
- 28.06.2013** - Belediye Gelirleri Kanunu Genel Tebliği (Seri No: 1)'nin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Tebliğ
- Belediye Gelirleri Kanunu Genel Tebliği (Seri No: 5)'nin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Tebliğ
- Sermaye Piyasası Araçlarının Satışı Tebliği (II-5.2)
- Sermaye Piyasasında Bağımsız Denetim Standartları Hakkında Tebliğ (Seri: X, No: 22)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Seri: X, No: 28)
- Kısa Vadeli Sigorta Kolları Uygulama Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ
- 29.06.2013** - Anonim Şirketlerin Genel Kurullarında Uygulanacak Elektronik Genel Kurul Sistemi Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ
- Anonim ve Limited Şirketlerin Sözleşmelerinin Türk Ticaret Kanununa Uyumlu Hale Getirilme Süresinin Uzatılmasına İlişkin Tebliğ
- Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği (Sıra No: 427)

Vergi Takvimi

- 01.07.2013**
- Basit Usulde Vergilendirilen Mükelleflerin Gelir Vergisi 2. Taksit Ödemesi
 - Mayıs 2013 Dönemine Ait Mal ve Hizmet Alımlarına İlişkin Bildirim Formu (Form Ba)
 - Mayıs 2013 Dönemine Ait Mal ve Hizmet Satışlarına İlişkin Bildirim Formu (Form Bs)
 - Mayıs 2013 Dönemine Ait Haberleşme Vergisinin Beyanı ve Ödemesi
- 09.07.2013**
- 16-30 Haziran 2013 Dönemine Ait Noterlerce Yapılan Makbuz Karşılığı Ödemelere Ait Beyannamenin Verilmesi ve Ödenmesi
- 15.07.2013**
- Haziran 2013 Dönemine Ait Kaynak Kullanımı Destekleme Fonu Kesintisi Bildirimi ve Ödemesi
- 22.07.2013**
- Haziran 2013 Dönemine Ait Kolalı Gazozlara İlişkin EK:7 No.lu ÖTV Bildirim Formu
 - Haziran 2013 Dönemine Ait Alkollü İçeceklerle İlişkin EK:8 No.lu ÖTV Bildirim Formu
 - Haziran 2013 Dönemine Ait Tütün Mamullerine İlişkin EK:9 No.lu ÖTV Bildirim Formu
 - Haziran 2013 Dönemine Ait Dayanıklı Tüketim ve Diğer Mallara İlişkin EK:10 No.lu ÖTV Bildirim Formu
 - Haziran 2013 Dönemine Ait İlan ve Reklam Vergisinin Beyanı ve Ödemesi
 - Haziran 2013 Dönemine Ait Müşterek Bahislere İlişkin Eğlence Vergisinin Beyanı ve Ödemesi ile Diğer Eğlence Vergilerine İlişkin Eğlence Vergisinin Ödemesi
 - Haziran 2013 Dönemine Ait Elektrik ve Havagazı Tüketim Vergisinin Beyanı ve Ödemesi
 - Haziran 2013 Dönemine Ait Yangın Sigortası Vergisinin Beyanı ve Ödemesi
- 24.07.2013**
- 1-15 Temmuz 2013 Dönemine Ait Noterlerce Yapılan Makbuz Karşılığı Ödemelere Ait Beyannamenin Verilmesi ve Ödenmesi
- 29.07.2013**
- Haziran 2013 Dönemine Ait GVK 94. Madde ile KVK 15. ve 30. Maddelerine Göre Yapılan Tevkifatların Muhtasar Beyanname ile Beyanı
 - Nisan-Mayıs-Haziran 2013 Dönemine Ait Tevkifatların Muhtasar Beyanname ile Beyanı (GVK 98. Maddesinin 3. Fıkrasına Göre Üçer Aylık Beyanname Verme Hakkından Yararlananlar İçin)
 - Nisan-Mayıs-Haziran 2013 Dönemine Ait GVK Geçici 67. Madde Kapsamında Yapılan Tevkifatların Muhtasar Beyanname ile Beyanı
 - Haziran 2013 Dönemine Ait Katma Değer Vergisinin Beyanı
 - Nisan-Mayıs-Haziran 2013 Dönemine Ait Katma Değer Vergisinin Beyanı
 - 16-30 Haziran 2013 Dönemine İlişkin Petrol ve Doğalgaz Ürünlerine İlişkin Özel Tüketim Vergisinin Beyanı
 - Haziran 2013 Dönemine Ait Kolalı Gazoz, Alkollü İçecekler ve Tütün Mamullerine İlişkin Özel Tüketim Vergisinin Beyanı
 - Haziran 2013 Dönemine Ait Dayanıklı Tüketim ve Diğer Mallara İlişkin Özel Tüketim Vergisinin Beyanı
 - Haziran 2013 Dönemine Ait Motorlu Taşıt Araçlarına İlişkin Özel Tüketim Vergisinin (Tescile Tabi Olmayanlar) Beyanı
 - Haziran 2013 Dönemine Ait Özel İletişim Vergisinin Beyanı
 - Haziran 2013 Dönemine Ait Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisinin Beyanı
 - 1-15 Temmuz 2013 Dönemine Ait Petrol ve Doğalgaz Ürünlerine İlişkin Özel Tüketim Vergisinin Beyanı
 - Haziran 2013 Dönemine Ait Şans Oyunları Vergisinin Beyanı
 - Haziran 2013 Dönemine Ait İstihkaktan Kesinti Suretiyle Tahsil Edilen Damga Vergisi ile Sürekli Mükellefiyeti Bulunanlar İçin Makbuz Karşılığı Ödenmesi Gereken Damga Vergisinin Beyanı
 - Haziran 2013 Dönemine Ait 5602 Sayılı Kanunda Tanımlanan Şans Oyunlarıyla İlgili Veraset ve İntikal Vergisinin Beyanı
- 30.07.2013**
- Haziran 2013 Dönemine Ait GVK 94. Madde ile KVK 15. ve 30. Maddelerine Göre Yapılan Tevkifatların Ödemesi
 - Nisan-Mayıs-Haziran 2013 Dönemine Ait Tevkifatların Ödemesi (GVK 98. Maddesinin 3. Fıkrasına Göre Üçer Aylık Beyanname Verme Hakkından Yararlananlar İçin)
 - Nisan-Mayıs-Haziran 2013 Dönemine Ait GVK Geçici 67. Madde Kapsamında Yapılan Tevkifatların Ödemesi
 - Haziran 2013 Dönemine Ait Katma Değer Vergisinin Ödemesi
 - Nisan-Mayıs-Haziran 2013 Dönemine Ait Katma Değer Vergisinin Ödemesi
 - 16-30 Haziran 2013 Dönemine İlişkin Petrol ve Doğalgaz Ürünlerine İlişkin Özel Tüketim Vergisinin Ödemesi
 - Haziran 2013 Dönemine Ait Dayanıklı Tüketim ve Diğer Mallara İlişkin Özel Tüketim Vergisinin Ödemesi
 - Haziran 2013 Dönemine Ait Motorlu Taşıt Araçlarına İlişkin Özel Tüketim Vergisinin (Tescile Tabi Olmayanlar) Ödemesi
 - Haziran 2013 Dönemine Ait Özel İletişim Vergisinin Ödemesi
 - Haziran 2013 Dönemine Ait Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisinin Ödemesi
 - 1-15 Temmuz 2013 Dönemine Ait Petrol ve Doğalgaz Ürünlerine İlişkin Özel Tüketim Vergisinin Ödemesi
 - Haziran 2013 Dönemine Ait Şans Oyunları Vergisinin Ödemesi
 - Haziran 2013 Dönemine Ait İstihkaktan Kesinti Suretiyle Tahsil Edilen Damga Vergisi ile Sürekli Mükellefiyeti Bulunanlar İçin Makbuz Karşılığı Ödenmesi Gereken Damga Vergisinin Ödemesi
 - Haziran 2013 Dönemine Ait 5602 Sayılı Kanunda Tanımlanan Şans Oyunlarıyla İlgili Veraset ve İntikal Vergisinin Ödemesi
- 31.07.2013**
- 2012 Yılına İlişkin Gelir Vergisi 2. Taksit Ödemesi
 - Motorlu Taşıtlar Vergisi 2. Taksit Ödemesi
 - Haziran 2013 Dönemine Ait Haberleşme Vergisinin Beyanı ve Ödemesi
 - 6111 Sayılı Kanunun 2,3,5,6,7 ve 8. Maddeleri Hükümleri Uyarınca Ödenmesi Gereken 14. Taksit Ödemesi
 - Haziran 2013 Dönemine Ait Mal ve Hizmet Alımlarına İlişkin Bildirim Formu (Form Ba)
 - Haziran 2013 Dönemine Ait Mal ve Hizmet Satışlarına İlişkin Bildirim Formu (Form Bs)

Haziran 2013 Kronoloji

- 01 Haziran** Gezi Parkı'nda ağaç nöbeti tutanlara polisin sert müdahalesine duyulan öfke ülke çapında çok geniş kitlesel eylemlere dönüştü.
- 02 Haziran** İstanbul, Ankara, İzmir başta olmak üzere protesto gösterisi yapanlara polis gaz ve ses bombaları ile müdahale etti.
- 03 Haziran** Binlerce kişi tüm yurttaki meydanları doldurup Gezi Parkı protestolarına destek verdi. Polisin müdahale ettiği bölgelerde çatışmalar çıktı.
- 04 Haziran** Hatay'daki gösterilerde Abdullah Cömert isimli genç polisin başına sıkıldığı gaz kapsülü nedeniyle öldü.
- 05 Haziran** İzmir'de sosyal medya üzerinden yaptıkları çağrılarla örgütlü şekilde halkı isyana teşvik ettikleri ve propaganda yaptıkları ileri sürülen 19-25 yaş arasında olan 34 kişi gözaltına alındı.
- 06 Haziran** Borsa, Başbakan Erdoğan'ın yaptığı açıklamalardan sonra 73. bin puanla yılın en düşük seviyesine kadar geriledi.
- 07 Haziran** AB Genişlemeden Sorumlu Komiseri Stefan Füle, "Saygı ve kapsayıcı diyalog isteyenlere el uzatma fırsatı kaçtı, hayal kırıklığına uğradım" diyerek Gezi Parkı olaylarına bakışını ortaya koydu.
- 08 Haziran** Türkiye'nin dört bir yanında Gezi Parkı eylemleri devam etti. Taksim ve Gündoğdu meydanları Fenerbahçe, Galatasaray, Beşiktaş, Karşıyaka, Göztepe, Altay taraftarlarıyla doldu taşı.
- 09 Haziran** Başbakan Erdoğan Gezi Parkı eylemcilerine ve onlara destek veren sanatçılara Yeniçeri benzetmesi yaparak anladıkları dilden konuşuruz dedi.
- 10 Haziran** Kredi derecelendirme kuruluşu Moody's hükümet karşıtı protestolar devam ettikçe, bu durumun Türkiye'nin kredi notunu ve cari açık riskini artırdığını açıkladı.
- 11 Haziran** Çevik kuvvet sabah saatlerinde AKM ve anıttaki pankartları indirmek için 3 bin polisle Taksim'e girdi. Akşam saatlerinde toplanan göstericilere gaz ve tazyikli suyla müdahale edildi. Taksim meydanında savaş görüntüleri yaşandı.
- 12 Haziran** Avrupa Parlamentosu Genel Kurulu'nda Türkiye'deki durum başlıklı oturumda Gezi Parkı olayları tartışıldı. AP Sosyalist Grup Başkanı Swobo'da, bu haliyle Türkiye'nin Avrupa'da yeri yok dedi.
- 13 Haziran** Avrupa Parlamentosu Türkiye'deki olaylar üzerine oyçokluğuyla kınama kararı aldı. Başbakan Erdoğan kararı tanımiyorum dedi.
- 14 Haziran** Sağlık Bakanlığı Gezi Parkı'ndaki revir ve gönüllü sağlık hizmeti sunulmasıyla ilgili soruşturma başlattı.
- 15 Haziran** Başbakan Erdoğan'ın siz boşaltmazsanız başatlırlar uyarısından 3 saat sonra polis Gezi Parkına girdi.
- 16 Haziran** Gezi Parkı polis kontrolüne geçti, ancak sokaklar yatışmadı. İstanbul'da Taksim'e çıkan tüm yollar kesildi, meydana girmek isteyenlere ilaçlı su ve gaz bombası ile müdahale edildi.
- 17 Haziran** Milas'ın Güllük Beldesi'ndeki arıtma tesisinde 7 kişi metan gazından zehirlenerek öldü.
- 18 Haziran** Gezi protestosu şekil değiştirdi. Taksim'de 8 saat sabit duran Erdem Gündüz'ün eylemi ilham kaynağı oldu. Pek çok kentte duran insan protestoları yapıldı.
- 19 Haziran** Türkiye'nin AB'ye katılım müzakerelerinde yeni fasıl açılmasını Almanya, Hollanda ve Avusturya Gezi olaylarını gerekçe göstererek veto etti.
- 20 Haziran** ABD'nin para musluğu kısıcağını açıklaması dünyayı salladı. En ağır darbeyi Türkiye yedi; borsa düştü, dövize müdahalelere rağmen hızla yükseldi.
- 21 Haziran** Almanya Başbakanı Merkel, Gezi olayları için Türkiye'de yaşananlara Avrupa'nın gösteri ve ifade özgürlüğü değerleriyle örtüşüyor dedi.
- 22 Haziran** Taksim Meydanı'nda akşam toplanan binlerce kişi, ölenlerin anısına polis kontrolünde Gezi'ye karanfil bıraktı. Daha sonra polis önce kalkanlarla sonra tazyikli suyla kalabalığı dağıttı, ara sokaklara gaz bombası atıldı.
- 23 Haziran** İstanbul Taksim'de çıkan olaylarda 15 kişi, Ankara Dikmen'de ise 4 kişi gözaltına alındı.
- 24 Haziran** Kızılay'da Ethem Sarısülük'ü vuran çevik kuvvet polisi Ahmet Ş. için savcı tutuklama istedi. Ancak hakim "meşru müdafaa olabilir" dedi, adli kontrolle serbest bırakıldı.
- 25 Haziran** PKK lideri Murat Karayılan, barış sürecinin 3. aşamasının tamamlanmasıyla birlikte Öcalan'ın serbest kalacağını iddia etti.
- 26 Haziran** Çözüm sürecini halka anlatmak ve bu konudaki beklentileri almak amacıyla oluşturulan Akil insanlar heyeti hazırladıkları raporu Başbakan Erdoğan'a sundu.
- 27 Haziran** Cizre'de PKK'nın gençlik yapılanması YDGH'nin kurduğu asayiş birimine düzenlenen operasyonda bir komiser yardımcısı yaralandı.
- 28 Haziran** Diyarbakır'ın Lice İlçesi Kayacık Köyünde kalekol inşaatını engellemek isteyen gruba güvenlik güçlerinin açtığı ateş sonucu 1 kişi öldü, 9 kişi yaralandı.
- 29 Haziran** Lice'deki olaylarda kurşunla yaşamını yitiren Medeni Yıldırım'ın cenazesi Diyarbakır'da binlerce kişinin katıldığı törenle toprağa verildi.
- 30 Haziran** Göreve gelişinin birinci yıldönümünde Mısır'da Mursi'nin istifasını isteyen yüzbinlerce muhalif sokaklara döktü.

40 TL

30 TL

40 TL

30 TL

www.mu-den.com.tr

Şehit Gönenc Şk. No:28/3 Anıttepe/ANKARA - Tel: (0.312) 230 04 51 - 52

